

HE 186/2008 vp

**Hallituksen esitys Eduskunnalle laiksi julkishallinnon
ja -talouden tilintarkastajista annetun lain muuttamisesta**

ESITYKSEN PÄÄASIALLINEN SISÄLTÖ

Esityksessä ehdotetaan julkishallinnon ja -
talouden tilintarkastajista annettua lakia muu-
tettavaksi. Lakiin ehdotetaan tehtäväksi tar-
kennuksia julkishallinnon ja -talouden tilin-
tarkastajan tutkintoon vaadittavien opintojen

ja käytännön kokemuksen osalta. Lisäksi tar-
kistettaisiin laadunvarmistusta koskevia
säännöksiä.

Laki on tarkoitettu tulemaan voimaan vuo-
den 2009 alusta.

SISÄLLYS

ESITYKSEN PÄÄASIALLINEN SISÄLTÖ.....	1
SISÄLLYS.....	2
YLEISPERUSTELUT	3
1 NYKYTILA	3
1.1 Lainsäädäntö ja käytäntö.....	3
Yleistä.....	3
Valtiontalouden valvonta- ja tarkastusjärjestelmä.....	3
Kunnallistalouden valvontajärjestelmä	4
Seurakuntien tilintarkastus	4
EU-varojen valvonta.....	4
1.2 JHTT-tilintarkastajien tehtäväalueet	5
1.3 Tilintarkastuksen laadunvarmistus.....	5
1.4 Kansainväliset tilintarkastuksen laatustandardit	6
1.5 ISSAI-standardit.....	6
1.6 Nykytilan arviointi	7
2 ESITYKSEN TAVOITTEET JA KESKEISET EHDOTUKSET	7
3 ESITYKSEN VAIKUTUKSET	8
3.1 Vaikutukset tilintarkastajien asemaan.....	8
3.2 Taloudelliset ja hallinnolliset vaikutukset.....	8
4 ASIAN VALMISTELU	9
YKSITYISKOHTAISET PERUSTELUT	9
1 LAKIEHDOTUKSEN PERUSTELUT	9
2 TARKEMMAT SÄÄNNÖKSET	12
3 VOIMAANTULO.....	13
LAKIEHDOTUS	14
julkishallinnon ja -talouden tilintarkastajista annetun lain muuttamisesta	14
LIITE	17
RINNAKKAISTEKSTI.....	17
julkishallinnon ja -talouden tilintarkastajista annetun lain muuttamisesta	17

YLEISPERUSTELUT

1 Nykytila

1.1 Lainsäädäntö ja käytäntö

Yleistä

Julkisoikeudellisten yhteisöjen tilintarkastustehtävissä toimivien henkilöiden ammatillisten valmiuksien yhdenmukaista toteamista varten on vuoden 1992 alusta ollut julkishallinnon ja -talouden tilintarkastajan tutkinto. Tutkinnosta säädetään julkishallinnon ja -talouden tilintarkastajista annetussa laissa (467/1999), jäljempänä JHTT-laki, joka tuli voimaan heinäkuun alusta 1999. Sitä ennen, vuoden 1992 alusta, tutkinnosta säädettiin asetuksessa. JHTT-laissa säädetään JHTT-tutkinnon lisäksi julkishallinnon ja -talouden tilintarkastajien ja -yhteisöjen valvonnasta. Lisäksi laissa on tarvittavat vahingonkorvaus- ja rangaistussäännökset.

Tilintarkastuksen suorittamisesta säädetään tilintarkastuslaissa (459/2007). Lakia sovelletaan kirjanpitolaisissa (1336/1997) tarkoitettuun kirjanpitovelvollisen yhteisön ja säätiön tilintarkastukseen sekä toimeen, joka laissa tai asetuksessa säädetään tilintarkastajan tehtäväksi. Sen ohella Suomen julkisyhteisöillä, eli valtiolla, kunnilla, seurakunnilla, niiden hallitsemilla yhteisöillä ja välillisellä julkishallinnolla on kullakin omat tarkastusta koskevat säädöksensä.

Tilintarkastuslain 2 §:n mukaan KHT-tilintarkastajalla tarkoitetaan Keskuskauppa-kamarin tilintarkastuslautakunnan hyväksymää tilintarkastajaa ja HTM-tilintarkastajalla kauppakamarin tilintarkastusvaliokunnan hyväksymää tilintarkastajaa.

Valtiontalouden valvonta- ja tarkastusjärjestelmä

Suomen valtiontalouden ulkoinen järjestelmä perustuu perustuslain 90 §:ään. Eduskunta valvoo perustuslain 90 §:n 1 momentin mukaan valtion taloudenhoitoa ja talousarvion noudattamista. Tätä varten eduskunnassa on tarkastusvaliokunta, jonka tulee saattaa eduskunnan tietoon merkittävät valvontaha-

vaintonsa. Perustuslain 90 §:n 2 momentin mukaan valtion taloudenhoidon ja valtion talousarvion noudattamisen tarkastamista varten eduskunnan yhteydessä on riippumaton Valtiontalouden tarkastusvirasto. Tarkastusviraston tehtävistä ja asemasta säädetään tarkemmin lailla. Perustuslain 90 §:n 3 momentissa säädetään tarkastusvaliokunnan ja Valtiontalouden tarkastusviraston oikeudesta saada viranomaisilta ja muilta valvontansa kohteena olevilta tehtäviensä hoitamiseksi tarvittavat tiedot. Valtiontalouden tarkastusviraston tehtäviä ja toimivaltaa sekä tarkastuksessa noudatettavia menettelyitä samoin kuin tarkastuskertomusten raportointia koskevat tarkemmat säännökset säädetään Valtiontalouden tarkastusvirastosta annetussa laissa (676/2000).

Valtiontalouden tarkastusvirastosta annetun lain keskeisenä tarkoituksena on tarkastusviraston uskottavan riippumattomuuden turvaaminen. Eduskunnan perustuslakivaliokunnan mukaan tarkastusviraston riippumattomuuteen kuuluu, että tarkastusvirasto päättää itsenäisesti tarkastustoimintansa kohdentamisesta sekä tarkastusten ajoittamisesta ja suorittamisesta (PeVL 19/2000 vp). Valtiontalouden tarkastusvirastosta annetun lain mukaan tarkastusvirasto antaa itse tarkastustoimintaansa ja sen suunnittelua sekä tarkastuksissa noudatettavia menettelytapoja koskevat tarkemmat määräykset.

Valtiontalouden tarkastusviraston toimintaa säätelee lisäksi Valtiontalouden tarkastusviraston oikeudesta tarkastaa eräitä Suomen ja Euroopan yhteisöjen välisiä varainsiirtoja annettu laki (353/1995). Lain perusteella Valtiontalouden tarkastusvirasto toimii Euroopan yhteisön perustamissopimuksessa tarkoitettuna Euroopan tilintarkastustuomioistuimen kansallisena yhteistyöviranomaisena ja osallistuu näin Euroopan unionin taloudenhoidon ulkoiseen tarkastukseen.

Valtiontalouden tarkastusviraston toimivaltaan eivät kuulu eduskunnan taloudenhoidon tarkastus, eduskunnan vastattavina olevat rahastot, Suomen Pankki eikä Kansaneläkelaitos. Valtiontalouden tarkastusvirastolla on kuitenkin oikeus saada tehtävässään tarvit-

semansa tiedot ja selvitykset Suomen Pankilta ja Kansaneläkelaitokselta.

Kunnallistalouden valvontajärjestelmä

Kuntien hallinnon ja talouden tarkastuksesta säädetään kuntalaissa (365/1995). Kunnanvaltuusto asettaa toimikauttaan vastaavien vuosien hallinnon ja talouden tarkastuksen järjestämistä varten tarkastuslautakunnan, joka vastaa lisäksi tilintarkastajan valinnan valmistelusta. Tarkastuslautakunnan on arvioitava, ovatko valtuuston asettamat toiminnalliset ja taloudelliset tavoitteet toteutuneet. Se valmistelee valtuustolle tilintarkastuskertomuksessa esitetyt havainnot ja muistutukset sekä huolehtii kunnan ja sen tytäryhteisöjen tarkastuksen yhteensovittamisesta. Tarkastuslautakunnan lausunnon pohjalta päätetään vastuuvapauden myöntämisestä.

Tilintarkastuksen suorittaminen ja tilintarkastuskertomuksen antaminen kuuluvat ammattitilintarkastajalle, jonka tulee olla JHTT-yhteisö tai JHTT-tilintarkastaja. Kuntalain 73 §:n mukaan tilintarkastajan on tarkastettava, että hallinnossa on noudatettu lakia ja valtuuston päätöksiä. Tilinpäätöksen on oltava oikein laadittu ja sen tulee antaa oikeat ja riittävät tilikautta koskevat tiedot. Lisäksi tarkastetaan, että valtionosuuksien perusteista ja käytöstä annetut tiedot ovat oikeita ja että kunnan sisäinen valvonta ja konsernivalvonta on järjestetty asianmukaisesti. Tilintarkastajan on noudatettava valtuuston ja tarkastuslautakunnan antamia erityisohjeita, jolleivät ne ole ristiriidassa lain, johtosääntöjen tai hyvän tilintarkastustavan kanssa. Tilintarkastaja antaa kultakin kalenterivuodelta tilintarkastuskertomuksen, jossa muun muassa todetaan, onko tilinpäätös hyväksyttävä ja voidaanko vastuuvapaus myöntää.

Seurakuntien tilintarkastus

Kirkkolaisissa (1054/1993) säädetään evankelis-luterilaisen kirkon järjestysmuodosta ja hallinnosta. Kirkon hallinnosta säädetään tarkemmin kirkkojärjestyksessä (1055/1993), jossa annetaan määräyksiä myös kirkon toiminnasta. Kirkkojärjestyksen antaa kirkolliskokous. Kirkkojärjestyksen lisäksi seurakunnan kirjanpitovelvollisuudesta, kirjanpidosta

ja tilinpäätöksestä on soveltuvin osin voimassa, mitä kirjanpitolaissa (1336/1997) säädetään. Tilintarkastuslakia ei sovelleta seurakunnan tilintarkastukseen.

Seurakunnan ja seurakuntayhtymän taloussääntö sisältää määräykset seurakunnan taloudenhoidosta ja tilintarkastuksesta. Taloussäännön hyväksyy kirkkovaltuusto.

Kirkkovaltuusto valitsee toimikauttaan vastaavien vuosien hallinnon ja talouden tarkastamista varten vähintään kaksi tilintarkastajaa sekä yhtä monta varatilintarkastajaa. Vähintään yhden tilintarkastajan ja yhden varatilintarkastajan tulee olla KHT-tilintarkastaja, HTM-tilintarkastaja tai JHTT-tilintarkastaja tai -yhteisö. Kirkkoneuvosto laatii tilinpäätöksen, jonka kirkkovaltuusto käsittelee ja päättää tilinpäätöksen vahvistamisesta ja vastuuvapaudesta.

Ortodoksisesta kirkkokunnasta annetun asetuksen (179/1970) mukaan seurakuntavaltuusto valitsee seurakunnan tilintarkastajat ja päättää vastuuvapaudesta seurakuntaneuvostolle. Seurakuntavaltuusto antaa ja kirkollishallitus vahvistaa ohjeet seurakunnan varojen hoidosta ja käyttämisestä. Seurakuntaneuvosto pitää ohjeiden mukaisesti tilikirjoja, jotka päätetään kalenterivuositain. Tilintarkastuksen toimittaa vähintään kaksi seurakuntavaltuuston valitsemaa tilintarkastajaa, jotka antavat kertomuksensa seurakuntavaltuustolle.

EU-varojen valvonta

Euroopan unionilta saatavan rahoituksen ja tähän liittyvän kansallisen rahoituksen käytölle on asetettu ehtoja sekä komission säädöksillä että kansallisilla säädöksillä. Tukea koskevissa ohjelma-asiakirjoissa ja eri organisaatioasiakirjoissa tehdyissä päätöksissä on asetettu lisäehtoja tuen käytölle. Tukiehtoihin kuuluu tavallisesti myös paikallisella tasolla suoritettava tarkastus.

Yhteisön jäsenmaalta saamien tulojen ja niiden perustan valvonnassa käytetään jäsenvaltioiden omia järjestelmiä. Komissiolla on oikeus vaatia näidenkin osalta paikallistarkastuksia. Komission yksiköt tekevät myös oma-aloitteisesti paikallistason tarkastuksia.

Suomessa rahastoja hallinnoivat ministeriöt asettavat kansallisten säädösten mukaisia eri-

tyisiä ehtoja tukitilityksille ja niiden tarkastamiselle. Nämä eri viranomaisten ja eri rahastojen tukikelpoisuusvaatimukset poikkeavat joiltakin osin toisistaan. Yleisenä suunta-aviivana on ollut, että vastuuta varainhoidosta ja varojen käytöstä on siirretty entistä enemmän jäsenvaltioille ja samanaikaisesti hankkeiden tarkastustoiminnan tehostamiseen on EU:n taholta kiinnitetty huomiota.

Ministeriöille on säädetty valvonnan ja tarkastuksen asianmukaiseksi suorittamiseksi oikeus valtuuttaa toinen viranomainen tai ulkopuolinen auktorisoitu tilintarkastaja tarkastamaan rakennerahastovarojen käyttöä.

1.2 JHTT-tilintarkastajien tehtäväalueet

JHTT-tilintarkastajien tehtäväalueet voidaan pääpiirteittään jakaa seuraavasti: kuntasektori, valtiosektori, seurakunnat, muut julkishallinnon yhteisöt, rahastot, kuntien omistamat yhteisöt, EU-rahastojen tukiratkaisut ja konsulttiluonteiset tehtävät. JHTT-tilintarkastajat voivat toimia niin ulkoisen kuin sisäisen tarkastuksen tehtävissä. Sisäisen tarkastuksen tehtävänä on tarkastaa sisäisen valvonnan toimivuutta, riskienhallintaa, valvontajärjestelmiä ja hallintoprosesseja.

Syyskuussa 2008 JHTT-luettelossa oli 229 tarkastajaa ja JHTT-yhteisöjä oli 11.

Ensisijaisesti kuntasektorin lakisäateisiä tilintarkastustehtäviä tekevissä JHTT-yhteisöissä toimii 114 JHTT-tilintarkastajaa. Tilintarkastajat voivat toimia tarkastuslautakuntien alaisissa johtotehtävissä, arviointi- ja muissa valmistelutehtävissä sekä suurien kaupunkien ja kuntayhtymien sisäisen tarkastuksen yksiköissä. JHTT-tilintarkastajia toimii myös monipuolisissa asiantuntija- ja koulutustehtävissä. Muun muassa kunnat ovat varsinaisesta tilintarkastuksesta erillään toteuttaneet sisäisen valvontaan ja palkanmaksun riskeihin liittyvää koulutusta. Lisäksi useat tilintarkastajat toimivat sivutoimisina tilintarkastajina JHTT-yhteisöjen palveluksessa.

Nytemmin kumotun tilintarkastuslain (936/1994) nojalla JHTT-tilintarkastajilla oli kelpoisuus suorittaa myös kunnan tai kuntayhtymän määräämisvallassa olevan yhtei-

sön tai säätiön tilintarkastus HTM-tilintarkastajan sijasta. Uuden tilintarkastuslain 57 §:n 4 momentin vastaavansisältöinen säännös on voimassa vuoden 2012 loppuun. Tämän jälkeen JHTT-tilintarkastajat voivat tarkastaa kunnan tai kuntayhtymän määräämisvallassa olevia yhteisöitä tai säätiöitä vain yhdessä KHT- tai HTM-tilintarkastajan kanssa.

JHTT-tilintarkastajat toimivat myös valtio- sektorilla sekä ulkoisessa että sisäisessä tarkastuksessa. Valtionhallinnon tilintarkastajilta ei edellytetä JHTT-tilintarkastajan auktorisointia. Valtiontalouden tarkastusvirastossa on 29 JHTT-tilintarkastajaa. Valtion virastojen ja laitosten sisäisistä tarkastajista noin 20 on JHTT-tilintarkastajia.

1.3 Tilintarkastuksen laadunvarmistus

Tilintarkastuksen ulkoinen laadunvarmistus on olennainen osa hyvää tilintarkastustapaa. Laadunvarmistuksen keskeinen kysymys on se, onko tilintarkastuksessa noudatettu hyvää tilintarkastustapaa ja muita tarkastusta ohjavia normeja.

Valvonnan perustana on JHTT-lain 15 §. Sen 1 momentin mukaan julkishallinnon ja - talouden tilintarkastuslautakunta, JHTT-lautakunta valvoo, että tilintarkastajat säilyttävät ammattitaitonsa ja että tilintarkastajat ja tilintarkastusyhteisöt edelleen täyttävät lain mukaiset hyväksymisen edellytykset sekä toimivat lain ja muiden tarkastuksesta annettujen säännösten mukaisesti. JHTT-lakia koskevan hallituksen esityksen (HE 242/1998 vp) perusteluiden mukaan ammattitaidon säilyttämisen valvontavelvollisuuteen kuuluisi erityisesti seurata, että JHTT-tilintarkastajat ja - yhteisöt noudattavat lain 6 §:n mukaisesti julkishallinnon hyvää tilintarkastustapaa. Valvontavelvollisuuttaan lautakunta toteuttaa pääasiassa JHTT-tilintarkastajilta ja JHTT-yhteisöiltä saamiensa toimintaselvitysten avulla. Lisäksi lautakunta on antanut lain 15 §:n nojalla JHTT-tilintarkastajan hyväksymis- ja valvontaohjeet. Ohjeiden mukaan JHTT-tilintarkastajan tulee järjestää tilintarkastustyönsä siten, ettei sen laadussa esiinny olennaisia virheitä tai puutteita. Pykälän 2 momentin mukaan lautakunta valvoo tilin-

tarkastajien ja tilintarkastusyhteisöjen laadunvarmistusta. Valtioneuvoston asetuksella voidaan kuitenkin säätää, että lautakunta suorittaa osittain tai kokonaan tilintarkastajien ja tilintarkastusyhteisöjen laadunvarmistuksen. Kyseistä valtioneuvoston asetusta ei ole annettu. Pykälän 3 momentin mukaan lautakunnalla on valvonta- ja laadunvarmistustehtävien toteuttamiseksi oikeus käyttää ulkopuolisia asiantuntijoita.

Julkishallinnon ja -talouden tilintarkastajary:n, jäljempänä JHTT-yhdistys, sääntöjen mukaan yhdistyksen tarkoituksena on muun muassa huolehtia JHTT-järjestelmän laadunvarmistuspalveluista. Laadunvarmistuspalveluista vastaa laatulautakunta, jonka vuosikokous valitsee kolmivuotiseksi kaudeksi. Laatulautakunnan tehtävänä on muun muassa laatia vuosikokoukselle kertomus laadunvarmistuspalvelujen järjestämisestä ja lähettää se tiedoksi vuosikokouksikäsitellyn jälkeen JHTT-lautakunnalle.

JHTT-yhdistyksen jäsenistöönsä kohdistamat laadunvarmistukset on aloitettu vuoden 2004 syksyllä. Vuodesta 2005 on myös muita JHTT-tilintarkastajia kuin yhdistyksen jäseniä ollut laadunvarmistuksissa. Vuosina 2004–2008 on laadunvarmistuksissa ollut yhteensä 110 JHTT-tilintarkastajaa.

KHT- ja HTM-tilintarkastajien laadunvarmistuksesta säädetään tilintarkastuslain 23 §:ssä ja laadunvarmistuksesta 40 §:ssä. Keskuskaupakamarin tilintarkastuslautakunta (TILA) valvoo KHT-tilintarkastajien ja KHT-yhteisöjen laadunvarmistusta. Kaupakamarin tilintarkastusvaliokunnat valvovat HTM-tilintarkastajien ja -yhteisöjen laadunvarmistusta.

Osa JHTT-tilintarkastajista on tilintarkastuslain mukaisten laadunvarmistusten kohteena. JHTT-luettelossa oli syyskuussa 2008 30 henkilöä, jotka ovat sekä JHTT- että HTM-tilintarkastajia. Sekä JHTT- että KHT-tilintarkastajia oli luettelossa 22.

1.4 Kansainväliset tilintarkastuksen laadunvarmistusstandardit

Euroopan parlamentti ja neuvosto antoivat 17 päivänä toukokuuta 2006 direktiivin tilintarkastusstandardien konsolidoitujen tilintarkastus-

lakisäätöisestä tilintarkastuksesta (Euroopan parlamentin ja neuvoston direktiivi 2006/43/EY). Direktiivin mukaan tilintarkastajien ja tilintarkastusyhteisöihin tulee soveltaa laadunvarmistusjärjestelmää, joka on julkisen valvonnan alainen ja riippumaton valvottavista tilintarkastajista ja tilintarkastusyhteisöistä. Direktiivi sisältää määräyksiä laadunvarmistuksen suorittamisesta sekä tulosten raportoinnista. Laadunvarmistus tulee suorittaa vähintään kerran kuudessa vuodessa ja laadunvarmistusjärjestelmän tuloksista edellytetään raportoitavan. Tilintarkastusdirektiivi pantiin Suomessa täytäntöön uudella tilintarkastuslailla, joka tuli voimaan heinäkuun alusta vuonna 2007.

JHTT-tilintarkastajien osalta tilintarkastusta koskeva direktiivi tulee sovellettavaksi vain silloin, kun JHTT-tilintarkastaja on valittu tilintarkastajaksi HTM-tilintarkastajan sijasta sellaisessa yhteisössä tai säätiössä, jossa kunnalla tai kuntayhtymällä on määräämisvalta.

1.5 ISSAI-standardit

Valtiontalouden tarkastusvirasto kuuluu Suomesta jäsenenä ylimpien ulkoisten tarkastusyksiköiden kansainväliseen INTOSAI-järjestöön (International Organisation of Supreme Audit Institutions). Järjestön jäseninä ovat ylimmät ulkoisen tarkastuksen yksiköt Yhdistyneiden Kansakuntien jäsenvaltioista sekä eräistä ylikansallista toimivaltaa omaavista kansainvälisistä järjestöistä. Euroopan unionista INTOSAI:n jäseniä ovat jäsenvaltioiden kansallisten ylimpien tarkastusvirastojen lisäksi Euroopan tilintarkastustuomioistuimien. INTOSAI harjoittaa julkisen talouden ulkoisen tarkastuksen standardointia laatimalla, hyväksymällä ja julkaisemalla julkisen talouden ulkoisen tarkastuksen standardit (ISSAI -standardit) ja hyvää hallintotapaa julkisen talouden hoidossa koskevia suosituksia (INTOSAI Good Governance -suositukset).

INTOSAI toimii standardointityössä tiiviissä yhteistyössä tilintarkastajien kansainvälisen järjestön IFAC:n ja sen yhteydessä toimivan kansainvälisen tilintarkastusstandardilautakunnan (International Auditing and Assurance Standards Board IAASB) kanssa.

Kansainvälinen tilintarkastusstandardilautakunta laatii kansainvälisiä tilintarkastusstandardeja (International Standards on Auditing, ISA-standardit). Euroopan yhteisön tilintarkastusdirektiiveissä ja kansallisessa tilintarkastuslain 13 §:ssä edellytetään yhtiöiden ja yhteisöjen sekä säätiöiden tilintarkastuksessa noudatettavaksi kansainvälisiä tilintarkastusstandardeja. ISA -standardit ovat laajemmin yhteisöjen ja säätiöiden laki-säätöisessä tilintarkastuksessa sovellettavien vaatimusten ja hyvän tilintarkastustavan perusta.

INTOSAI:n ISSAI -standardit perustuvat tilintarkastuksen osalta ISA -standardeihin siten, että ISSAI -standardeissa toisinnetaan ISA -standardin teksti ja sen jälkeen esitetään sen mukautukset ja sovellukset sekä tarvittavat täydentävät määräykset julkisyhteisöjen ja julkistalouden tilintarkastuksesta. Euroopan yhteisön lainsäädännössä säädetyillä yhtiöiden ja yhteisöjen tilintarkastuksella ja valtiontalouden ylimmällä ulkoisella tarkastuksella on näin standardien ja menetelmien osalta yhtenäinen perusta ja viitekehys.

INTOSAI:n ISSAI -standardit kattavat tilintarkastuksen lisäksi toiminnantarkastuksen, laillisuustarkastuksen, ympäristötarkastuksen sekä julkistalouden sisäisen ja ulkoisen valvonnan järjestämisen perusteet, ulkoisen tarkastuksen riippumattomuuden ja eettiset periaatteet sekä laadunvarmistuksen. Valtiontalouden tarkastusviraston tarkastusohjeet ja laadunhallintajärjestelmä perustuvat ISSAI -standardeihin.

INTOSAI:n julkisen talouden hyvää hallintaa koskevissa suosituksissa on suositukset muun muassa julkisyhteisöjen sisäisen valvonnan järjestämisestä ja julkisyhteisöjen kokonaisvaltaisen riskienhallinnan järjestämisestä ja arvioinnista.

Kattavana ja kansainvälisesti yleisesti hyväksyttynä hyvän tarkastusjärjestelmän ja tarkastustavan ohjeistona INTOSAI:n ISSAI -standardeja sekä INTOSAI:n julkisen talouden hyvää hallintoa koskevia suosituksia (INTOSAI GOV -suositukset ja standardit) on tarkoituksenmukaista soveltaa Valtiontalouden tarkastusviraston tarkastustoimintaa laajemmin muun muassa kehitettäessä JHTT-lain 6 §:ssä tarkoitettua hyvää tarkastustapaa.

1.6 Nykytilan arviointi

Eduskunta edellytti 6 päivänä helmikuuta 2007 hyväksyessään uuden tilintarkastuslain, että hallitus valmistelee viivyttelemättä tarpeelliset säännökset ja määräykset, joiden perusteella HTM- ja JHTT-tilintarkastajat voivat suorittamansa tutkinnon ja saamansa käytännön kokemuksen hyväkseen lukien täydentää pätevyytensä KHT- ja/tai HTM-pätevydeksi ja vastaavasti KHT- ja HTM-tilintarkastajat JHTT-pätevydeksi siirtymäkauden aikana. KHT- ja HTM-tilintarkastajien pääsymahdollisuutta JHTT-tutkintoon on joustavoitettu muuttamalla vuonna 2008 julkishallinnon ja -talouden tilintarkastajan tutkinnosta ja tutkintoon vaadittavista opinnoista annetun valtiovarainministeriön asetuksen (1051/2005) 1 §:ää ja JHTT-tutkintoon vaadittavasta käytännön kokemuksesta annetun valtiovarainministeriön asetuksen (862/2005) 2 §:ää. JHTT-tilintarkastajien pääsyä KHT- ja HTM-tutkintoihin on vastaavasti joustavoitettu työ- ja elinkeinoministeriön asetuksella KHT- ja HTM-tilintarkastajan hyväksymisvaatimuksista (262/2008).

Valtiontalouden tarkastusviraston suorittaman tarkastuksen suhdetta JHTT-lakiin on syytä tarkentaa. Laadunvarmistustoimintaa koskevia säännöksiä on tarpeen muuttaa siten, että laaduntarkastukset tulevat selkeästi pakollisiksi JHTT-tilintarkastajille.

2 Esityksen tavoitteet ja keskeiset ehdotukset

Lakiin ehdotetaan tehtäväksi eduskunnan lausumassa tarkoitettuja tarkennuksia julkishallinnon ja -talouden tilintarkastajan tutkintoon vaadittavien opintojen ja käytännön kokemuksen osalta. Lisäksi lakia muutettaisiin siten, että JHTT-lain ja Valtiontalouden tarkastusvirastosta annetun lain keskinäinen soveltamisala täsmentyy. Myös laadunvarmistustoimintaa koskevia säännöksiä muutettaisiin.

3 Esityksen vaikutukset

3.1 Vaikutukset tilintarkastajien asemaan

JHTT-yhdistys on tehnyt jäsenistössään selvityksen, jonka mukaan liki 60 JHTT-tilintarkastajaa olisi kiinnostunut täydentämään tutkintoaan HTM- tai KHT-tutkinnoiksi. HTM-yhdistyksen edustajat ovat arvelleet 30—40 HTM-tilintarkastajan olevan kiinnostunut JHTT-tutkinnon suorittamisesta lähivuosien aikana. KHT-tilintarkastajien kiinnostus on arvioitu vähäisemmäksi tarkastuskohteiden koon ja luonteen erilaisuuden vuoksi.

KHT- ja HTM-hakijoiden pääsy JHTT-tutkintoon on helpottunut vuoden 2008 tutkinnosta alkaen, kun päätoimisen toimimisen vaatimus julkishallinnon tehtävissä poistettiin ja käytännön työkokemuksena hyväksyttiin myös toimiminen KHT- tai HTM-tilintarkastajana julkishallinnon kohteissa. JHTT-lain 9 §:n 3 momentin nojalla on henkilöillä, joilla on poikkeuksellisen laaja työkokemus, ylemmän korkeakoulututkinnon ja tilintarkastajan ohjauksessa toimimisen vaatimuksesta poiketen mahdollisuus päästä JHTT-tutkintoon. Säännöstä muutettaisiin siten, että toimiminen KHT- tai HTM-tilintarkastajana käy sellaisenaan vaadituksi kokeemukseksi. Esityksellä mahdollistettaisiin opintojen täydentäminen lisätehtävillä, joita voitaisiin järjestää ensimmäisen kerran vuonna 2010.

Muutokset helpottavat samalla myös muiden hakijoiden kuin KHT- ja HTM-tilintarkastajien pääsyä JHTT-tutkintoon, minkä toivotaan lisäävän alalle hakeutumista. Yksinkertaistetut opintovaatimukset sekä mahdollisuus täydentää opintoja lisätehtävillä helpottavat hakijoiden mahdollisuutta suorittaa tutkinto riippumatta siitä, onko hakija aiemmin suorittanut tilintarkastusalan tutkintoa vai ei. JHTT-tutkintoon 9 §:n 3 momentin perusteella hyväksyttäviltä poikkeuksellisen laajan käytännön kokemuksen hankkineilta hakijoilta ei enää edellytetä perustutkintovaatimukseksi korkeakoulututkintoa. Myös heiltä kuitenkin vaadittaisiin edelleen valtiovarainministeriön asetuksessa yksilöityjä opintoja. Lainmuutoksella lisättäisiin jousa-

vuotta hyväksymisvaatimuksissa tinkimättä kuitenkaan vaatimustasosta. On tärkeää, että uudistetuista vaatimuksista huolimatta jatkossakin tutkinnon suorittaneet henkilöt ovat päteviä nimenomaan julkishallinnon ja -talouden kohteiden tarkastustehtäviin.

Korkeatasoisen tilintarkastuksen turvaaminen edellyttää, että tilintarkastuksen laatu on ohjeistettu ja sen ulkoinen valvonta on luotettavasti järjestetty. Käytännössä laadunvarmistusjärjestelmällä on useita myönteisiä vaikutuksia. Toimiva laadunvarmistusjärjestelmä turvaa JHTT-tilintarkastajien työn tason ja ammattitaidon ylläpidon, yhdenmukaistaa käytettäviä tarkastusmenetelmiä, parantaa JHTT-tilintarkastajien suojaa mahdollisia oikeudellisia ja taloudellisia vaateita vastaan ja nostaa yleensäkin JHTT-tutkinnon arvostusta ja ulkoista luotettavuutta. Toimivaan laadunvarmistusjärjestelmään kuuluu niin yksittäisen tilintarkastajan kuin tilintarkastusyhteisöjenkin laadunvarmistus.

3.2 Taloudelliset ja hallinnolliset vaikutukset

Ehdotetut muutokset korostavat JHTT-lautakunnan vastuuta valvoa laadunvarmistusjärjestelmää. Laadunvarmistusjärjestelmän organisointitavasta riippumatta lautakunnan on JHTT-lakiin perustuvan valvontavelvollisuutensa vuoksi valvottava myös laadunvarmistusjärjestelmän toimivuutta ja tasoa.

Tilintarkastajien laaduntarkastuksia tehtäisiin kuuden vuoden välein. Välittömät tarkastusmenot ja laaduntarkastustoiminnan hallinnon järjestämisestä aiheutuvat vuotuiset menot ovat toiminnan järjestämistavasta riippuen 40 000—50 000 euron suuruiset, jos laaduntarkastuksia tehdään 30 henkilölle vuodessa ja 55 000—65 000 euron suuruiset, jos laaduntarkastuksia tehdään 40 henkilölle vuodessa. Todennäköinen järjestämistapa laaduntarkastuksille on, että JHTT-lautakunta tilaa laaduntarkastuspalvelut niitä tuottavalta taholta, esimerkiksi JHTT-yhdistykseltä. On tarkoitus, että JHTT-yhdistys jatkaa vuonna 2009 laaduntarkastusten järjestämistä voimassa olevan sopimuksen mukaisesti. Toiminnasta aiheutuvat menot katettaisiin pääosin lautakunnan suoritteista perittävillä valtion maksuperustelain (150/1992) mukaisilla

maksuilla. Maksuilla ei ole merkittävää vaikutusta tarkastettavien tai heidän työnantajienensa talouteen.

Tilintarkastusyhteisöjen laaduntarkastusmenojen suuruus riippuu valittavasta menetelytavasta, kuitenkin menojen määrä jäisi noin neljännekseen tilintarkastajien laaduntarkastusmenojen määrästä. Tilintarkastusyhteisöjen laaduntarkastusmenot on tarkoitus kattaa valtion maksuperustelain mukaisilla maksuilla.

Lisätehtävien laadinnasta ja arvostelemisesta syntyviä kustannuksia on tarkoitus kattaa hakijoilta perittävällä maksulla. Esityksellä ei ole muutoin mainittavia taloudellisia vaikutuksia.

Ehdotukset lisäävät jossakin määrin JHTT-lautakunnan työtä. Lautakunnan on muun muassa annettava uutta ohjeistusta laadunvarmistusjärjestelmän valvontaan liittyen. Vuodesta 2010 lähtien lautakunnan on huolehdittava lisätehtävien suorittamismahdollisuudesta.

4 Asian valmistelu

Ehdotuksen 9 § perustuu valtiovarainministeriön asettaman JHTT-säädösten tarkistamistyöryhmän (valtiovarainministeriön julkaisu 6/2008) ehdotukseen. Työryhmässä

olivat edustettuina valtiovarainministeriö, kauppaja- ja teollisuusministeriö, Valtiontalouden tarkastusvirasto, JHTT-lautakunta, Julkishallinnon ja -talouden tilintarkastajat ry, HTM-tilintarkastajat ry sekä Suomen Kuntaliitto. Ehdotuksen 19 § perustuu JHTT-järjestelmän kehittämishankkeen loppuraportissa (valtiovarainministeriön työryhmämuitio 5/2007) tehtyyn ehdotukseen. Molemmista raporteista on pyydetty lausunnot. Muilta osin hallituksen esitys on valmisteltu valtiovarainministeriössä yhteistyössä julkishallinnon ja -talouden tilintarkastuslautakunnan ja Valtiontalouden tarkastusviraston kanssa.

Esitysluonnoksesta ovat antaneet lausunnon työ- ja elinkeinoministeriö, Valtiontalouden tarkastusvirasto, JHTT-lautakunta, Keskuskauppakamarin tilintarkastuslautakunta, Tampereen yliopiston kauppaja- ja hallintotieteiden tiedekunta, HTM-tilintarkastajat ry, Julkishallinnon ja -talouden tilintarkastajat ry, KHT-yhdistys – Föreningen CGR ry, Kuntatarkastajat ry, Suomen Kuntaliitto ja Valtionhallinnon tarkastajat ry.

Lausunnoissa puolettiin esityksen antamista. Muutosehdotukset koskivat esitysluonnoksen yksityiskohtia. Lausunnoissa esitettyjen kannanottojen perusteella esitystä on tarkennettu.

YKSITYISKOHTAISET PERUSTELUT

1 Lakiehdotuksen perustelut

1 §. Lain soveltamisala. JHTT-tilintarkastajien ja -yhteisöjen hyväksyminen ja valvonta tapahtuu kaikissa tapauksissa tämän lain nojalla. Tilintarkastukseen sovelletaan asianomaisia säädöksiä kuten Valtiontalouden tarkastusvirastosta annettua lakia, kuntalakia, kirkkojärjestystä tai tilintarkastuslakia. Lakiin on kuitenkin otettu joitakin keskeisiä tilintarkastusta koskevia periaatteita, joita ei kaikissa yhteisöjä koskevissa laeissa ole. Näitä periaatteita ovat hyvä tilintarkastustapa, JHTT-tilintarkastajan yleinen kelpoisuus, riippumattomuus ja esteellisyys sekä vaihtolovelvollisuus. Pykälän 1 momentin mukaan lakia sovelletaan julkishallinnon ja -talouden tilintarkastukseen siltä osin kuin muussa laissa ei toisin säädetä.

Valtiontalouden tarkastusvirastosta annetun lain 3 §:n 1 momentin mukaan tarkastusten suorittaminen perustuu tarkastusviraston vahvistamaan tarkastussuunnitelmaan. Saman lain 20 §:n 3 momentin mukaan tarkastusvirasto antaa tarkastustoimintaansa ja sen suunnittelua sekä tarkastuksissa noudatettavaa hyvää tarkastustapaa koskevia tarkempia määräyksiä. JHTT-lakiin ehdotettavat säännökset toteaisivat JHTT-järjestelmän kehittäessä ja sitä koskevan sääntelyn tarkentuessa sen jo vakiintuneen oikeustilan, että Valtiontalouden tarkastusviraston perustuslaissa säädetty ja viranomaisena suorittama tarkastus ei kuulu JHTT-lain soveltamisalaan. Tämä asiantila on ollut tarkoituksena ja todettu jo säädettäessä Valtiontalouden tarkastusvirastosta annettua lakia. Lakiesitys ei sisällä asiallisia muutoksia nykytilaan.

6 a §. Laadunvarmistus. Pykälässä säädetäisiin JHTT-tilintarkastajille velvollisuus huolehtia tilintarkastustyönsä laadusta ja velvollisuus osallistua laaduntarkastuksiin. Laaduntarkastuksista säädetäisiin 15 §:ssä. Tarkastustyön laatua koskeva vaatimus on tähän mennessä johdettu 15 §:n 1 momentin mukaisesta vaatimuksesta säilyttää ammattitaito ja lautakunnan antamista JHTT-tilintarkastajan hyväksymis- ja valvontaohjeista, joiden mukaan JHTT-tilintarkastajan tulee järjestää tilintarkastustyönsä siten, ettei sen laadussa esiinny olennaisia virheitä tai puutteita.

Lainkohdassa säädetäisiin, että Valtiontalouden tarkastusvirasto huolehtii auktorisoinnin säilyttämisen edellyttämästä tilintarkastajan laadunvalvonnasta ja laaduntarkastuksesta siltä osin kuin tilintarkastaja toimii Valtiontalouden tarkastusviraston virkamiehenä tarkastusvirastolle säädettyissä tarkastustehtävissä. Säännöksellä turvataan perustuslaissa edellytetty tarkastusviraston riippumattomuus tarkastettavistaan tilanteessa, jossa valtioneuvoston alainen ja valtiovarainministeriön yhteydessä oleva JHTT-lautakunta kuuluu itsekin tarkastusviraston tarkastettaviin. Perustuslaissa edellytetään, että tarkastusvirasto on täysin riippumaton tarkastettavistaan ja että tarkastusvirasto määrää itse sen tarkastuksen suorittamisesta samoin kuin laadunvarmistuksesta. Tarkastustehtävät kuuluvat tarkastusvirastolle viranomaisena, jolloin yksittäinen JHTT-tarkastaja on tarkastusviraston virkamiehenä viraston tarkastustehtävissä toimiessaan tarkastusviraston ohjauksen ja valvonnan alainen.

Edellä tarkastusvirastosta lausutun perusteella ehdotetaan 2 momentissa säädetäväksi, että tarkastusviraston palveluksessa oleva JHTT-tilintarkastaja vapautetaan 1 momentissa ehdotetusta velvollisuudesta osallistua laaduntarkastukseen siltä osin kuin hän tekee tarkastusvirastolle säädettyä tarkastustyötä. Tarkastusviraston virkamiehiä toimii sivutoimi-ilmoituksen tehtyään valtion rahastojen ja liikelaitosten tilintarkastajina. Tältä osin he olisivat velvollisia osallistumaan 15 §:n mukaiseen laaduntarkastukseen.

7 §. Tilintarkastajan hyväksyminen. Pykälän 1 momentin mukaan lautakunta hyväksyy hakemuksesta tilintarkastajaksi henkilön, joka täyttää tilintarkastajan yleisen kelpoisuu-

den ja on suorittanut JHTT-tutkinnon. Yleisestä kelpoisuudesta säädetään lain 3 §:ssä. Pykälän 2 momentin mukaan ennen tilintarkastajaksi hyväksymistä hakijan on annettava lautakunnalle kirjallisena vakuutus. Vakuutuksen sisältö on seuraava: ”Minä N.N. lupaan kunniani ja omantuntoni kautta rehellisesti, puolueettomasti ja tunnollisesti suorittaa kaikki ne tehtävät, joita minulla julkishallinnon ja -talouden tilintarkastajana on. Samoin lupaan, että en ilmaise sivullisille sellaista asiaa, jonka olen toimessani saanut tietooni ja joka on pidettävä salassa.” Vakuutuksen sisältö on asia, josta on tarkoituksenmukaisempaa säätää valtioneuvoston asetuksella kuin lailla.

Pykälän 2 momentti ehdotetaan muutettavaksi siten, että vakuutuksen sisällöstä säädetäisiin valtioneuvoston asetuksella. Tarkoituksena on, että vakuutuksen sisältö säilyisi nykyisellään.

9 §. Oikeus osallistua tutkintoon. Lainkoha sisältää säännökset tutkinto-oikeuden myöntämisestä. Perusvaatimuksena on ylempi korkeakoulututkinto erikseen asetuksella säädettyine opintoineen sekä vähintään kolmen vuoden käytännön kokemus julkishallinnon ja -talouden tehtävistä sekä kolmen vuoden käytännön kokemus tilintarkastustehtävistä. Tutkinto-oikeuden vaatimukset vastaavat pääsäännön osalta tilintarkastuslain vaatimuksia. Pykälässä edellytetään lisäksi kolmen vuoden päätoimista käytännön kokemusta julkishallinnon ja -talouden tehtävistä. Julkishallinnon käytännön kokemus täytyisi esityksen mukaan myös osa-aikaisista ja lyhytaikaisista työsuhteista. Näissä tapauksissa työkokemuksen riittävyys arvioitaisiin sen perusteella, voidaanko kokemuksen kestoltaan katsoa vastaavan kolmen vuoden päätoimista työskentelyä. Julkishallinnon käytännön kokemusvaatimuksen voidaan myös katsoa täyttyneen henkilön toimiessa KHT-tai HTM-tilintarkastajana taikka näiden apulaisena julkishallinnon ja -talouden tarkastustehtävissä. Tästä säädetään tarkemmin valtiovainministeriön asetuksella.

Perustuslaissa Valtiontalouden tarkastusvirastolle säädetty valtionalouden ylin ulkoinen tarkastus on tilintarkastuslaissa säädettyyn tilintarkastukseen ja kuntalaisissa sekä muissa laeissa JHTT-tilintarkastajien ja -ti-

lintarkastusyhteisöjen tehtäväksi säädettyyn tilintarkastukseen nähden erillinen mutta niihin osaamisvaatimuksiltaan rinnastuva tarkastusjärjestelmä. Valtiontalouden tarkastusviraston suorittamassa tarkastuksessa ei ole käsitteellisesti kysymys pykälän 1 momentin 4 kohdassa tarkoitettusta tilintarkastuksesta. Esityksen tarkoituksena on tarkentaa lain tasolla JHTT-tutkintoon edellytettävät opinnot ja kokemus sekä nostaa tärkeimmät säännökset asiasta lain tasolle. Nykyisen käytännön mukaan kokemus Valtiontalouden tarkastusviraston tarkastustehtävistä luettaisiin jatkosakin JHTT-tutkintoon oikeuttavaksi tarkastuskokemuksiksi. Tämä todettaisiin lain 9 §:n 1 momentin 4 kohdassa.

Nykyinen 9 §:n 3 momentti sisältää säännökset poikkeuksellisesta hyväksymisestä. JHTT-tutkintoon on säännöksen mukaan oikeus osallistua sillä, joka on suorittanut korkeakoulututkinnon ja jolla on vähintään seitsemän vuoden käytännön kokemus vaativista julkishallinnon laskentatoimen, rahoituksen ja oikeudellisista tehtävistä sekä vähintään kolmen vuoden käytännön kokemus tilintarkastuksesta (niin sanottu 7+3 vuoden sääntö). Lisäksi tutkintoon on oikeus osallistua henkilöllä, joka on suorittanut korkeakoulututkinnon ja lisäksi toiminut vähintään 15 vuotta ammattimaisesti julkishallinnon ja -talouden tilintarkastus- tai niihin rinnastettavissa tehtävissä (niin sanottu 15 vuoden sääntö).

JHTT-lain 9 §:n 3 momentin mukaan 7+3 vuoden säännössä vaaditaan vuoden 2008 tutkinnosta alkaen korkeakoulututkinnon lisäksi opintoasetuksen mukaiset opinnot. Toisaalta 15 vuoden säännön osalta vuoden 2008 tutkinnosta alkaen vaaditaan korkeakoulututkinto ja vuoden 2010 tutkinnosta alkaen myös opintoasetuksen mukaiset opinnot. JHTT-lain vaatimus on tilintarkastuslain vaatimusta tiukempi näiden poikkeuksellisten hyväksymisten osalta. JHTT-laissa ei ole mainintaa lisätehtävistä, joilla hakija voisi täydentää puuttuvia opintojaan. Esityksen mukaan poikkeuksellisen hyväksymisen säädöksistä poistettaisiin vaatimus korkeakoulututkinnon suorittamisesta. Vaatimus suoriteista opinnoista säilytetään, mutta siihen lisätään mahdollisuus korvata osa 1 momentin 2 kohdassa mainituista opinnoista lisätehtävillä. Poikkeuksellisesta hyväksymisestä eh-

dotetaan säädettäväksi siten, että työkokemusvaatimus täyttyy, kun henkilö on toiminut mainitun ajan KHT- tai HTM-tilintarkastajana.

Pykälän 5 momentin 6 kohdaksi lisätään säännös siitä, että valtiovarainministeriön asetuksella säädetään siitä, mitä ja kuinka paljon opintoja lisätehtävillä voidaan korvata. Opintovaatimuksiin kuuluu nykyään opintoja laskentatoimesta, oikeustieteestä ja muista oppiaineista siten kuin valtiovarainministeriön asetuksella säädetään. Lainkohdassa säädettäisiin asetuksella säädettävien lisätehtävien voivan korvata enintään puolet edellä mainituista opintoalaryhmien opintovaatimuksista. Asetuksella voitaisiin rajoittaa korvattavien opintojen määrää.

JHTT-lain 9 §:n 5 momentin 7 kohdaksi ehdotetaan lisättäväksi, että valtiovarainministeriön asetuksella säädetään tutkinto-oikeuden voimassaolosta, josta nykyisin säädetään julkishallinnon ja -talouden tilintarkastajista annetussa asetuksessa.

12 §. Lautakunnan kokoonpano ja henkilöstö. Pykälän 1 momentiksi ehdotetaan nykyistä säännöstä, jota selkeytettäisiin kieliasua muuttamalla. Lisäksi säännöstä ehdotetaan muutettavaksi siten, että vähintään yksi JHTT-lautakunnan jäsen olisi nimettävä Valtiontalouden tarkastusviraston ehdotuksesta. JHTT-tutkintojärjestelmän on tarkoitus jatkossa palvella selkeästi myös Valtiontalouden tarkastusviraston henkilöstöpolitiikkaa virastolle perustuslaissa säädetyin tarkastustehtävän hoitamisessa. Tarkastusvirasto osallistuu myös INTOSAI:n piirissä tapahtuvaan julkisen talouden tarkastuksen standardointiin ja hyvän hallintotavan ohjeiden kehittämiseen. Näistä syistä on tarkoituksenmukaista, että Valtiontalouden tarkastusviraston ehdotuksesta nimettäisiin vähintään yksi jäsen lautakuntaan. Tältä osin ehdotus vastaa lautakunnan nykyistä kokoonpanoa. Oikeustieteellisen alan ylempi korkeakoulututkinto on vuodesta 2005 ollut oikeustieteen maisterin tutkinto. Tämän vuoksi ehdotetaan tehtäväksi sanonnallinen tarkistus 1 momenttiin.

Pykälän 2 momentiksi ehdotetaan uusia säännöksiä siitä, ettei puheenjohtajaksi voitaisi valita JHTT-tilintarkastajaa sekä siitä, että enemmistön lautakunnan jäsenistä olisi

oltava muita kuin JHTT-tilintarkastajia. JHTT-tilintarkastajaan rinnastettaisiin tässä yhteydessä henkilö, jonka tiedot on poistettu JHTT-luettelosta 21 a §:n perusteella tai joka on 19 §:n mukaisesti vapaaehtoisesti lakkauttanut hyväksymisensä. Lisäksi edellytettäisiin, että luettelosta poistamisesta tai hyväksymisen lakkauttamisesta on kulunut vähemmän kuin kolme vuotta ennen hänen lautakunnan jäsenyytensä alkamisajankohtaa. Säännöksillä pyritään korostamaan lautakunnan riippumattomuutta tilintarkastajista ja tilintarkastusalasta.

Pykälän 4 ja 5 momentti vastaavat voimassa olevia 2 ja 3 momenttia.

15 §. Valvonta ja laaduntarkastus. Pykälän otsikko muutettaisiin vastaamaan ehdotettavaa uutta sisältöä. Pykälän 2 momentissa ehdotetaan säädettävän laadunvarmistuksen valvonnasta. Edellä 6 a §:ssä säädetyn mukaisesti tilintarkastajalla on velvollisuus varmistua työnsä laadusta. Vastaavasti tässä pykälässä säädetty velvollisuus valvoa tilintarkastajien laadunvarmistusta koskisi vain tilintarkastustyön laadunvarmistuksen valvontaa. Säännöksessä laadunvarmistusjärjestelmää käytetään yläkäsitteenä. Ehdotuksen mukaan JHTT-lautakunta valvoo JHTT-tilintarkastajien ja JHTT-yhteisöjen laadunvarmistusta. Pykälässä ei ehdoteta säädettäväksi yksityiskohtaisista valvonnan keinoista tai määrästä, vaan nämä jäävät JHTT-lautakunnan päätettäväksi.

Momentin 3 kohdan mukaisesti tilintarkastaja määrätään laaduntarkastukseen vähintään kerran kuudessa vuodessa. Momentin 4 kohdan mukaan tilintarkastusyhteisö määrätään laaduntarkastukseen vähintään kerran neljässä vuodessa.

Ehdotetun 5 kohdan mukaan laaduntarkastuksen tulokset on käsiteltävä ja on tehtävä päätös toimenpiteistä, joihin laaduntarkastus antaa aihetta. Tulosten käsittely ja päätelmien tekeminen perustuvat laaduntarkastusmenetelmiin, joista JHTT-lautakunta voi antaa tarkempia ohjeita. JHTT-lain seuraamusjärjestelmään kuuluvia huomautusta, varoitusta ja hyväksymisen peruuttamista voitaisiin soveltaa myös laadunvarmistusta koskevien velvoitteiden rikkomiseen. Tarkastuksen nojalla lautakunta voi antaa suosituksia tai ohjeita taikka se voi määrätä suoritettavaksi uusinta-

tarkastuksen määräajassa. Koska tilintarkastajilla on muutenkin velvollisuus noudattaa julkishallinnon hyvää tilintarkastustapaa ja valvontaelimen antamien suositusten ja kehotusten noudattaminen kuuluu julkishallinnon hyvään tilintarkastustapaan, ehdotettua tarkemmat säännökset laissa eivät ole tarpeen.

19 §. Hyväksymisen lakkauttaminen ja palauttaminen. Nykyisin laissa ei ole säännöksiä tilintarkastajan hyväksymisen lakkauttamisesta tilintarkastajan pyynnöstä. Tilintarkastajalle ehdotetaan säädettäväksi lakisääteinen oikeus hakea hyväksymisen lakkauttamista määräajaksi. Hyväksymisen lakkauttaminen omasta hakemuksesta perustuisi tilintarkastajan omaan harkintaan eikä hakemusta tarvitse perustella. Lakkauttamista haittaneen useimmiten työn tai tehtävien muuttamisen vuoksi.

Hyväksymisen palauttamisen edellytyksenä olisi se, että tilintarkastaja edelleen täyttää lain 3 ja 7 §:ssä säädettyt hyväksymisen edellytykset ja vaatimuksen ammattitaidon ylläpitämisestä ja kehittämisestä. Hyväksymisen palauttamisesta tulisi osoittaa kirjallinen hakemus JHTT-lautakunnalle, joka olisi velvollinen arvioimaan uudelleen henkilön hyväksymisedellytykset.

21 a §. Tietojen poistaminen luettelosta. Pykälän 1 momentti vastaa nykyisen 19 §:n 1 ja 3 momenttia. Pykälän 2 momentti vastaa nykyisen 19 §:n 2 momenttia. Ehdotettu 3 momentti on uusi selventävä säännös, joka sisällöltään vastaa nykyistä käytäntöä.

2 Tarkemmat säännökset

Lain 7 ja 9 §:ään ehdotettujen muutosten vuoksi julkishallinnon ja -talouden tilintarkastajista annettua asetusta (468/1999) olisi muutettava. Tarkoitus on antaa uusi valtioneuvoston asetus julkishallinnon ja -talouden tilintarkastajista. Lain 9 §:ään ehdotettujen muutosten vuoksi on muutettava myös julkishallinnon ja -talouden tilintarkastajan tutkinnosta ja tutkintoon vaadittavista opinnoista annettua valtiovarainministeriön asetusta ja JHTT-tutkintoon vaadittavasta käytännön kokemuksesta annettua valtiovarainministeriön asetusta.

3 Voimaantulo

Laki on tarkoitettu tulemaan voimaan vuoden 2009 alusta, jotta tarvittavat asetusmuutokset ehditään tehdä ennen vuoden 2009 JHTT-tutkinnon hakuajan kulumista.

Lain 9 §:ää sovellettaisiin lisätehtävien osalta vasta vuoden 2010 alusta alkaen, koska vielä vuoden 2009 tutkinnossa sovelletaan alhaisempia opintomäärävaatimuksia julkishallinnon ja -talouden tilintarkastajan tutkinnosta ja tutkintoon vaadittavista opinnoista annetun valtiovarainministeriön asetuksen nojalla, eikä ole syytä antaa mahdollisuutta korvata osaa opinnoista lisätehtävillä. Niin

sanotun 15 vuoden säännön perusteella tutkintoon hyväksyttäviltä vaaditaan opintovii-koin tai -pistein määriteltyjä opintoja vasta vuoden 2010 tutkinnosta lukien. Tältä osin ei ole opintoja, joita voitaisiin vuoden 2009 tutkinnossa korvata.

Lautakunnan kokoonpanoa koskeva muutos vastaisi nykytilannetta. Muutettua säännöstä sovellettaisiin asetettaessa lautakunta seuraavan kerran.

Edellä esitetyn perusteella annetaan Eduskunnan hyväksyttäväksi seuraava lakiehdotus:

Laki

julkishallinnon ja -talouden tilintarkastajista annetun lain muuttamisesta

Eduskunnan päätöksen mukaisesti
muutetaan julkishallinnon ja -talouden tilintarkastajista 1 päivänä huhtikuuta 1999 annetun lain (467/1999) 1 §:n 1 momentti, 7, 9 ja 12 §, 15 §:n otsikko ja 2 momentti sekä 19 §, sellaisina kuin niistä ovat 9 ja 15 § laissa 370/2005 ja 19 § osaksi laissa 1098/2000, sekä *lisätään* lakiin uusi 6 a ja 21 a §, seuraavasti:

1 §

Lain soveltamisala

Tätä lakia sovelletaan julkishallinnon ja -talouden tilintarkastajien (*JHTT-tilintarkastaja*), jäljempänä tilintarkastaja, sekä julkishallinnon ja -talouden tilintarkastusyhteisöjen (*JHTT-yhteisö*), jäljempänä tilintarkastusyhteisö, hyväksymiseen ja valvontaan. Tätä lakia sovelletaan julkishallinnon ja -talouden tilintarkastukseen siltä osin kuin muussa laissa ei toisin säädetä. Valtiontalouden tarkastusviraston suorittamasta tarkastuksesta säädetään erikseen.

6 a §

Laadunvarmistus

Tilintarkastajan on huolehdittava tilintarkastustyönsä laadusta ja osallistuttava 15 §:ssä tarkoitettuun laaduntarkastukseen.

Valtiontalouden tarkastusviraston virkamiehinä toimivat tilintarkastajat ovat velvollisia osallistumaan 15 §:ssä säädettyyn laaduntarkastukseen siltä osin kuin he hoitavat muita tilintarkastustehtäviä kuin Valtiontalouden tarkastusvirastolle säädettyä tarkastusta. Muilta osin Valtiontalouden tarkastusvirasto valvoo virkamiehinään toimivien tilintarkastajien tarkastustyön laatua ja järjestää laaduntarkastuksen Valtiontalouden tarkastusvirastolle säädettyissä tarkastustehtävissä.

7 §

Tilintarkastajan hyväksyminen

Lautakunta hyväksyy hakemuksesta tilintarkastajaksi henkilön, joka täyttää tilintarkastajan yleisen kelpoisuuden ja on suorittanut julkishallinnon ja -talouden tilintarkastajan tutkinnon (*JHTT-tutkinto*), jäljempänä tutkinto.

Ennen tilintarkastajaksi hyväksymistä hakijan on annettava lautakunnalle kirjallisena tilintarkastajan toimintaperiaatteita koskeva vakuutus, jonka sisällöstä säädetään valtioneuvoston asetuksella.

9 §

Oikeus osallistua tutkintoon

Tutkintoon on oikeus osallistua sillä, joka:

- 1) on suorittanut ylemmän korkeakoulututkinnon;
- 2) on suorittanut muut vaadittavat opinnot;
- 3) on toiminut julkishallinnon ja -talouden tehtävissä vähintään kolme vuotta; sekä
- 4) on toiminut tilintarkastustehtävissä tai Valtiontalouden tarkastusviraston tarkastustehtävissä vähintään kolme vuotta.

Siltä osin kuin 1 momentin 4 kohdassa tarkoitettua kokemusta on hankittu lakisääteisestä tilintarkastuksesta, työkokemuksesta vähintään kaksi kolmasosaa on oltava suoritettu JHTT-tilintarkastajan taikka tilintarkastuslain (459/2007) 2 §:ssä tarkoitettun KHT- tai HTM-tilintarkastajan ohjauksessa.

Edellä 1 ja 2 momentissa mainituista vaatimuksista poiketen tutkintoon on oikeus osallistua myös sillä, joka suorittaa hyväksytysti 1 momentin 2 kohdassa tarkoitettuja oppiaineita käsittelevät lisätehtävät ja:

1) jolla on vähintään seitsemän vuoden kokemus vaativista laskentatoimen ja rahoituksen tehtävistä sekä oikeudellisista tehtävistä sekä vähintään kolmen vuoden käytännön kokemus tilintarkastuksesta; tai

2) joka on toiminut ammattimaisesti vähintään 15 vuoden ajan ammattimaisesti tilintarkastus- tai niihin rinnastettavissa tehtävissä.

Lisätehtävillä voidaan korvata enintään puolet 1 momentin 2 kohdassa tarkoitetuista kunkin oppiaineen opinnoista.

Valtiovarainministeriön asetuksella säädetään tarkemmin:

1) 1 momentin 2 kohdassa tarkoitettujen opintojen laajuudesta ja sisällöstä;

2) 1 momentin 3 kohdan mukaisen julkishallinnon ja -talouden tehtävissä saadun kokemuksen sisällöstä;

3) 1 momentin 4 kohdan mukaisen tilintarkastuskokemuksen sisällöstä;

4) 2 momentin mukaisen tilintarkastajan ohjauksen sisällöstä;

5) 3 momentin mukaisen kokemuksen sisällöstä;

6) 3 momentissa tarkoitetuista lisätehtävistä ja siitä, mitä opintoja lisätehtävien suorittaminen korvaa;

7) tutkinto-oikeuden voimassaolosta.

12 §

Lautakunnan kokoonpano ja henkilöstö

Lautakunnassa on puheenjohtaja ja varapuheenjohtaja sekä vähintään seitsemän ja enintään yhdeksän muuta jäsentä sekä muilla kuin puheenjohtajalla ja varapuheenjohtajalla kullakin henkilökohtainen varajäsen. Valtioneuvosto määrää puheenjohtajan, varapuheenjohtajan sekä muut jäsenet ja heidän varajäsenensä kolmeksi vuodeksi kerrallaan. Vähintään yhdellä jäsenellä on oltava oikeustieteen ylempi korkeakoulututkinto. Lisäksi jäsenistä:

1) kolme on määrättävä kuntien keskusjärjestön ehdotuksesta;

2) vähintään yksi on määrättävä Valtiontalouden tarkastusviraston ehdotuksesta;

3) kahden on edustettava tutkimus- ja opetustoimintaa; sekä

4) yhden on edustettava tilintarkastajia.

Lautakunnan puheenjohtajaksi tai varapuheenjohtajaksi ei voida valita JHTT-tilintarkastajaa. Enemmistön lautakunnan jäsenistä on oltava muita kuin JHTT-tilintarkastajia taikka henkilöitä, joiden JHTT-tilintarkastajaksi hyväksymisen lakkauttamisesta tai JHTT-luettelosta poistamisesta on kulunut enemmän kuin kolme vuotta.

Mitä edellä säädetään jäsenestä, koskee vastaavasti hänen varajäsentään.

Lautakunnalla voi olla yksi tai useampia sihteereitä ja muuta tarvittavaa henkilökuntaa.

Lautakunnan jäsenten, varajäsenten ja sihteerin tulee olla hyvin perehtyneitä julkishallinnon ja -talouden tilintarkastukseen.

15 §

Valvonta ja laaduntarkastus

Lautakunta valvoo tilintarkastajien ja tilintarkastusyhteisöjen laadunvarmistusta. Lautakunta:

1) tuottaa laaduntarkastuksen itse tai tilaa laaduntarkastuksen ulkopuolisilta asiantuntijoilta;

2) päättää laaduntarkastuksen sisällöstä ja toteuttamistavasta;

3) määrää tilintarkastajan laaduntarkastukseen enintään kuuden vuoden välein;

4) määrää tilintarkastusyhteisön laaduntarkastukseen enintään neljän vuoden välein;

5) päättää toimenpiteistä, joihin laaduntarkastukset antavat aiheutta.

19 §

Hyväksymisen lakkauttaminen ja palauttaminen

Tilintarkastajaksi hyväksyminen lakkauteaan tilintarkastajan lautakunnalle tekemästä hakemuksesta määrääjäksi. Tilintarkastajan hyväksyminen voidaan palauttaa hakemuk-

sesta, jos tilintarkastaja täyttää edelleen 7 §:n mukaiset hyväksymisen edellytykset ja vaatimuksen ammattitaidon ylläpitämisestä ja kehittämisestä.

21 a §

Tietojen poistaminen luettelosta

Kalenterivuoden lopussa luettelosta poistetaan kalenterivuoden aikana 70 vuotta täyttäneiden tiedot. Luettelossa oleva tieto varoituksesta tai huomautuksesta poistetaan viiden vuoden kuluttua sen merkitsemisestä luetteloon.

Luettelosta voidaan poistaa pysyvästi tilintarkastajaa tai tilintarkastusyhteisöä koskevat tiedot myös tarkastajan tai yhteisön omasta aloitteesta.

Jos luetteloon merkityn tilintarkastajan tai tilintarkastusyhteisön hyväksyminen on lakautettu tai peruutettu, lautakunnan on poistettava tilintarkastajaa tai tilintarkastusyhteisöä koskevat tiedot luettelosta.

Tämä laki tulee voimaan päivänä kuuta 20 .

Lain 9 §:n 3 momentin 2 kohdan perusteella tutkinto-oikeuden saaviin hakijoihin sovelletaan 9 §:n 1 momentin 2 kohdan vaatimusta 1 päivästä tammikuuta 2010. Lain 9 §:n 3 ja 4 momentissa tarkoitettujen lisätehtävien osalta lakia sovelletaan 1 päivästä tammikuuta 2010.

Lain 12 §:ää sovelletaan määrättäessä jäseniä lautakuntaan, joka asetetaan lain tultua voimaan.

Helsingissä 31 päivänä lokakuuta 2008

Tasavallan Presidentti

TARJA HALONEN

Ministeri *Jyri Häkämies*

*Liite
Rinnakkaisteksti*

Laki

julkishallinnon ja -talouden tilintarkastajista annetun lain muuttamisesta

Eduskunnan päätöksen mukaisesti
muutetaan julkishallinnon ja -talouden tilintarkastajista 1 päivänä huhtikuuta 1999 annetun lain (467/1999) 1 §:n 1 momentti, 7, 9 ja 12 §, 15 §:n otsikko ja 2 momentti sekä 19 §, sellaisina kuin niistä ovat 9 ja 15 § laissa 370/2005 ja 19 § osaksi laissa 1098/2000, sekä *lisätään* lakiin uusi 6 a ja 21 a §, seuraavasti:

Voimassa oleva laki

1 §

Lain soveltamisala

Tätä lakia sovelletaan julkishallinnon ja -talouden tilintarkastajien (*JHTT-tilintarkastaja*), jäljempänä tilintarkastaja, sekä julkishallinnon ja -talouden tilintarkastusyhteisöjen (*JHTT-yhteisö*), jäljempänä tilintarkastusyhteisö, hyväksymiseen ja valvontaan. Tätä lakia sovelletaan julkishallinnon ja -talouden tilintarkastukseen siltä osin kuin muussa laissa ei toisin säädetä.

Ehdotus

1 §

Lain soveltamisala

Tätä lakia sovelletaan julkishallinnon ja -talouden tilintarkastajien (*JHTT-tilintarkastaja*), jäljempänä tilintarkastaja, sekä julkishallinnon ja -talouden tilintarkastusyhteisöjen (*JHTT-yhteisö*), jäljempänä tilintarkastusyhteisö, hyväksymiseen ja valvontaan. Tätä lakia sovelletaan julkishallinnon ja talouden tilintarkastukseen siltä osin kuin muussa laissa ei toisin säädetä. *Valtiontalouden tarkastusviraston suorittamasta tarkastuksesta säädetään erikseen.*

6 a §

Laadunvarmistus

Tilintarkastajan on huolehdittava tilintarkastustyönsä laadusta ja osallistuttava 15 §:ssä tarkoitettuun laaduntarkastukseen.

Valtiontalouden tarkastusviraston virkamiehinä toimivat tilintarkastajat ovat velvollisia osallistumaan 15 §:ssä säädettyyn laaduntarkastukseen siltä osin kuin he hoitavat muita tilintarkastustehtäviä kuin Valtiontalouden tarkastusvirastolle säädettyä tarkastusta. Muilta osin Valtiontalouden tarkastusvirasto valvoo virkamiehinään toimivien tilintarkastajien tarkastustyön laatua ja järjestää laaduntarkastuksen Valtiontalouden tar-

kastusvirastolle säädetyissä tarkastustehtävissä.

7 §

Tilintarkastajan hyväksyminen

Lautakunta hyväksyy hakemuksesta tilintarkastajaksi henkilön, joka täyttää tilintarkastajan yleisen kelpoisuuden ja on suorittanut julkishallinnon ja -talouden tilintarkastajan tutkinnon (*JHTT-tutkinto*), jäljempänä tutkinto.

Ennen tilintarkastajaksi hyväksymistä hakijan on annettava lautakunnalle kirjallisena seuraava vakuutus:

”Minä N. N. lupaan kunniani ja omantuntoni kautta rehellisesti, puolueettomasti ja tunnollisesti suorittaa kaikki ne tehtävät, joita minulla julkishallinnon ja -talouden tilintarkastajana on. Samoin lupaan, että en ilmaise sivullisille sellaista asiaa, jonka olen toimesani saanut tietooni ja joka on pidettävä salassa.”

9 §

Oikeus osallistua tutkintoon

Tutkintoon on oikeus osallistua sillä, joka:

- 1) on suorittanut ylemmän korkeakoulututkinnon;
- 2) on suorittanut muut vaadittavat opinnot;
- 3) on *päätoimisesti* toiminut julkishallinnon ja -talouden tehtävissä vähintään kolme vuotta; sekä
- 4) on toiminut tilintarkastustehtävissä vähintään kolme vuotta.

Siltä osin kuin 1 momentin 4 kohdassa tarkoitettua kokemusta on hankittu lakisääteisestä tilintarkastuksesta, työkokemuksesta vähintään kaksi kolmasosaa on oltava suoritettu tilintarkastajan ohjauksessa.

Edellä 1 momentin 1 kohdassa ja 2 momentissa mainituista vaatimuksista poiketen tutkintoon on oikeus osallistua myös sillä, joka:

7 §

Tilintarkastajan hyväksyminen

Lautakunta hyväksyy hakemuksesta tilintarkastajaksi henkilön, joka täyttää tilintarkastajan yleisen kelpoisuuden ja on suorittanut julkishallinnon ja -talouden tilintarkastajan tutkinnon (*JHTT-tutkinto*), jäljempänä tutkinto.

Ennen tilintarkastajaksi hyväksymistä hakijan on annettava lautakunnalle kirjallisena *tilintarkastajan toimintaperiaatteita koskeva* vakuutus, jonka sisällöstä säädetään valtioneuvoston asetuksella.

9 §

Oikeus osallistua tutkintoon

Tutkintoon on oikeus osallistua sillä, joka:

- 1) on suorittanut ylemmän korkeakoulututkinnon;
- 2) on suorittanut muut vaadittavat opinnot;
- 3) on toiminut julkishallinnon ja -talouden tehtävissä vähintään kolme vuotta; sekä
- 4) on toiminut tilintarkastustehtävissä *tai Valtiontalouden tarkastusviraston tarkastustehtävissä* vähintään kolme vuotta.

Siltä osin kuin 1 momentin 4 kohdassa tarkoitettua kokemusta on hankittu lakisääteisestä tilintarkastuksesta, työkokemuksesta vähintään kaksi kolmasosaa on oltava suoritettu *JHTT-tilintarkastajan taikka tilintarkastuslain (459/2007) 2 §:ssä tarkoitettun KHT-tai HTM-tilintarkastajan ohjauksessa*.

Edellä 1 ja 2 momentissa mainituista vaatimuksista poiketen tutkintoon on oikeus osallistua myös sillä, joka *suorittaa hyväksytysti 1 momentin 2 kohdassa tarkoitettuja oppiaineita käsittelevät lisätehtävät ja:*

1) on suorittanut korkeakoulututkinnon ja jolla on vähintään seitsemän vuoden kokemus vaativista julkishallinnon laskentatoimen, rahoituksen ja oikeudellisista tehtävistä sekä vähintään kolmen vuoden käytännön kokemus tilintarkastuksesta; taikka

2) joka on suorittanut korkeakoulututkinnon ja toiminut vähintään 15 vuoden ajan ammattimaisesti julkishallinnon ja -talouden tilintarkastus- tai niihin rinnastettavissa tehtävissä.

Valtiovarainministeriön asetuksella säädetään tarkemmin:

1) 1 momentin 2 kohdassa tarkoitettujen opintojen laajuudesta ja sisällöstä;

2) 1 momentin 3 kohdan mukaisen julkishallinnon ja -talouden tehtävissä saadun kokemuksen sisällöstä;

3) 1 momentin 4 kohdan mukaisen tilintarkastuskokemuksen sisällöstä;

4) 2 momentin mukaisen tilintarkastajan ohjauksen sisällöstä;

5) 3 momentin mukaisen kokemuksen sisällöstä.

Tutkinto-oikeuden voimassaolosta säädetään valtioneuvoston asetuksella.

12 §

Lautakunnan kokoonpano ja henkilöstö

Lautakunnassa on puheenjohtaja ja varapuheenjohtaja sekä vähintään seitsemän ja enintään yhdeksän muuta jäsentä sekä muilla kuin puheenjohtajalla ja varapuheenjohtajalla kullakin henkilökohtainen varajäsen. Valtioneuvosto määrää puheenjohtajan, varapuheenjohtajan sekä muut jäsenet ja heidän varajäsenensä kolmeksi vuodeksi kerrallaan. Jäsenistä kolme on määrättävä kuntien keskusjärjestön esityksestä. Jäsenistä kahden on edustettava korkeakouluja. Vähintään yhden jäsenen on edustettava tilintarkastajia. Yhden jäsenen on lisäksi oltava oikeustieteen kandidaatin tut-

1) jolla on vähintään seitsemän vuoden kokemus vaativista laskentatoimen ja rahoituksen tehtävistä sekä oikeudellisista tehtävistä sekä vähintään kolmen vuoden käytännön kokemus tilintarkastuksesta; tai

2) joka on toiminut ammattimaisesti vähintään 15 vuoden ajan ammattimaisesti tilintarkastus- tai niihin rinnastettavissa tehtävissä.

Lisätehtävillä voidaan korvata enintään puolet 1 momentin 2 kohdassa tarkoitetuista kunkin oppiaineen opinnoista.

Valtiovarainministeriön asetuksella säädetään tarkemmin:

1) 1 momentin 2 kohdassa tarkoitettujen opintojen laajuudesta ja sisällöstä;

2) 1 momentin 3 kohdan mukaisen julkishallinnon ja -talouden tehtävissä saadun kokemuksen sisällöstä;

3) 1 momentin 4 kohdan mukaisen tilintarkastuskokemuksen sisällöstä;

4) 2 momentin mukaisen tilintarkastajan ohjauksen sisällöstä;

5) 3 momentin mukaisen kokemuksen sisällöstä;

6) 3 momentissa tarkoitetuista lisätehtävistä ja siitä, mitä opintoja lisätehtävien suorittaminen korvaa;

7) tutkinto-oikeuden voimassaolosta.

12 §

Lautakunnan kokoonpano ja henkilöstö

Lautakunnassa on puheenjohtaja ja varapuheenjohtaja sekä vähintään seitsemän ja enintään yhdeksän muuta jäsentä sekä muilla kuin puheenjohtajalla ja varapuheenjohtajalla kullakin henkilökohtainen varajäsen. Valtioneuvosto määrää puheenjohtajan, varapuheenjohtajan sekä muut jäsenet ja heidän varajäsenensä kolmeksi vuodeksi kerrallaan. Vähintään yhdellä jäsenellä on oltava oikeustieteen ylempi korkeakoulututkinto. Lisäksi jäsenistä:

1) kolme on määrättävä kuntien keskusjärjestön ehdotuksesta;

kinnon suorittanut.

Lautakunnalla voi olla sihteeri tai sihteereitä sekä muuta tarvittavaa henkilökuntaa.

Lautakunnan jäsenten, varajäsenten ja sihteerin tulee olla julkishallinnon ja -talouden tilintarkastukseen hyvin perehtyneitä.

15 §

Valvonta ja laadunvarmistus

Lautakunta valvoo tilintarkastajien ja tilintarkastusyhteisöjen laadunvarmistusta. Valtioneuvoston asetuksella voidaan kuitenkin säätää, että lautakunta suorittaa osittain tai kokonaan tilintarkastajien ja tilintarkastusyhteisöjen laadunvarmistuksen.

19 §

Luettelosta poistaminen

Kalenterivuoden lopussa luettelosta poistetaan kalenterivuoden aikana 70 vuotta täyttä-

2) vähintään yksi on määrättävä Valtiontalouden tarkastusviraston ehdotuksesta;

3) kahden on edustettava tutkimus- ja opetustoimintaa; sekä

4) yhden on edustettava tilintarkastajia.

Lautakunnan puheenjohtajaksi tai varapuheenjohtajaksi ei voida valita JHTT-tilintarkastajaa. Enemmistön lautakunnan jäsenistä on oltava muita kuin JHTT-tilintarkastajia taikka henkilöitä, joiden JHTT-tilintarkastajaksi hyväksymisen lakkauttamisesta tai JHTT-luettelosta poistamisesta on kulunut enemmän kuin kolme vuotta.

Mitä edellä säädetään jäsenestä, koskee vastaavasti hänen varajäsentään.

Lautakunnalla voi olla yksi tai useampia sihteereitä ja muuta tarvittavaa henkilökuntaa.

Lautakunnan jäsenten, varajäsenten ja sihteerin tulee olla hyvin perehtyneitä julkishallinnon ja -talouden tilintarkastukseen.

15 §

Valvonta ja laaduntarkastus

Lautakunta valvoo tilintarkastajien ja tilintarkastusyhteisöjen laadunvarmistusta. Lautakunta:

1) tuottaa laaduntarkastuksen itse tai tilaa laaduntarkastuksen ulkopuolisilta asiantuntijoilta;

2) päättää laaduntarkastuksen sisällöstä ja toteuttamistavasta;

3) määrää tilintarkastajan laaduntarkastukseen enintään kuuden vuoden välein;

4) määrää tilintarkastusyhteisön laaduntarkastukseen enintään neljän vuoden välein;

5) päättää toimenpiteistä, joihin laaduntarkastukset antavat aihetta.

19 §

Hyväksymisen lakkauttaminen ja palauttaminen

Tilintarkastajaksi hyväksyminen lakkautetaan tilintarkastajan lautakunnalle tekemästä

neen henkilön tiedot.

Luettelosta voidaan poistaa pysyvästi tilintarkastajaa tai tilintarkastusyhteisöä koskevat tiedot myös tarkastajan tai yhteisön omasta aloitteesta.

Luettelossa oleva tieto varoituksesta tai huomautuksesta poistetaan viiden vuoden kuluttua sen merkitsemisestä luetteloon.

hakemuksesta määräajaksi. Tilintarkastajan hyväksyminen voidaan palauttaa hakemuksesta, jos tilintarkastaja täyttää edelleen 7 §:n mukaiset hyväksymisen edellytykset ja vaatimuksen ammattitaidon ylläpitämisestä ja kehittämisestä.

21 a §

Tietojen poistaminen luettelosta

Kalenterivuoden lopussa luettelosta poistetaan kalenterivuoden aikana 70 vuotta täytäneiden tiedot. Luettelossa oleva tieto varoituksesta tai huomautuksesta poistetaan viiden vuoden kuluttua sen merkitsemisestä luetteloon.

Luettelosta voidaan poistaa pysyvästi tilintarkastajaa tai tilintarkastusyhteisöä koskevat tiedot myös tarkastajan tai yhteisön omasta aloitteesta.

Jos luetteloon merkityn tilintarkastajan tai tilintarkastusyhteisön hyväksyminen on lakautettu tai peruutettu, lautakunnan on poistettava tilintarkastajaa tai tilintarkastusyhteisöä koskevat tiedot luettelosta.

Tämä laki tulee voimaan päivänä kuuta 20 .

Lain 9 §:n 3 momentin 2 kohdan perusteella tutkinto-oikeuden saaviin hakijoihin sovelletaan 9 §:n 1 momentin 2 kohdan vaatimusta 1 päivästä tammikuuta 2010. Lain 9 §:n 3 ja 4 momentissa tarkoitettujen lisätehtävien osalta lakia sovelletaan 1 päivästä tammikuuta 2010.

Lain 12 §:ää sovelletaan määrättäessä jäseniä lautakuntaan, joka asetetaan lain tultua voimaan.
